

Tilråding til Miljødirektoratet om vern av skog

-

Andershøe og Jukulbergje naturreservat

Januar 2025

Statsforvalteren i Innlandet
Rapport nr. 1 | 2025

Forfattere: Alexandra Abrahamson, Thomas Olstad, Mathis Lunde
Tittel: Tilråding til Miljødirektoratet om vern av skog – Andershøe og Jukulbergje
naturresevat

ISBN: 978-82-8410-058-6

© 2025 Forfatterne

Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår 3.0 Norge»-lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Innhold

1. Forslag	4
1.1 Hjemmelsgrunnlag.....	5
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget.....	6
1.3 Andre interesser.....	7
1.4 Planstatus	8
2. Saksbehandling.....	8
2.1 Saksbehandlingsprosesser.....	8
2.2 Forholdet til utredningsinstruksen	8
2.4 Forvaltningsmyndighet.....	9
3. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.....	9
3.1 Avgrensing	9
3.2 Verneforskriften	12
4. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak.....	14
5. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	14
5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	14
5.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser.....	15
5.3 Avveining skogvern – skogbruk.....	15
5.4 Forvaltningsmyndighet.....	16
6. Beskrivelse av området med merknader	17
6.1 Andershøe og Jukulbergje naturreservat, Vågå og Sel kommuner.....	17
Verneformål og særskilte verneverdier	17
Konsekvenser for skogbruk.....	19
Inngrepsstatus og andre interesser.....	20
Sammendrag av høringsuttalelsene	22
Vedlegg 1 – Forslag vernekart.....	31
Vedlegg 2 – Forslag verneforskrift	32

1. Forslag

Statsforvalteren i Innlandet tilrår med dette vern av Andershøe og Jukulbergje i Sel og Vågå kommuner, i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). Området er ca. 3508 dekar stort. Totalt skogareal er ca. 3274 dekar, og av dette er ca. 2776 dekar produktiv skog.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Området foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatet skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene:

- a. (variasjonsbredden av naturtyper og landskap),*
- b. (arter og genetisk mangfold),*
- c. (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).*

Verneområdet skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- *Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdet bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne dette naturområdet mot ulike typer inngrep, gir verneområdet også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Området vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtatt av Stortinget om 10 % vern av skog.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

Det foreslåtte verneområdet inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter.

Vern av området bidrar til å redusere de negative effektene av klimaendringene, gjennom å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske økosystem. De foreslåtte verneområdet har stor variasjon og rikt artsmangfold. Slike områder er robuste mot endringer i klimaet og bidrar til langsiktig bevaring av artsmangfoldet og opprettholdelse av de økosystemtjenester skogen gir. Vern av området vil bidra til langsiktig binding av karbon. Det meste av i området er gammel barskog, som ifølge rapporten Skogvern som klimatiltak (NINA rapport 752) har det største karbonlageret per arealenhet i levende biomasse. Etter figur 1 i den samme rapporten kan den gjennomsnittlige karbonmengden i levende biomasse i skog som blir vernet, estimeres til å være om lag 70 tonn karbon per hektar.

Verneverdiene for området er knyttet til tre ulike rødlistede naturtyper som vil bidra til å fylle mangler i vernet. Samtidig vil det bidra til å bevare trua og nær trua arter.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslaget er i hovedsak innhentet fra kalkskogkartleggingen med dokumentasjon i Narin - Lokalitetsdatabase for skogområder. Den delen av verneforslaget som dekker Tolstadkvernberget er kartlagt etter Miljødirektoratets kartleggingsmetodikk for skogvernområder (Skoganalyse).

Verdien av området er satt av Statsforvalteren selv ut fra verdivurderinger fra disse kartleggingene, annet kunnskapsgrunnlag som Artskart og egne vurderinger.

Område	Kommune	Totalareal (daa)	Areal skog (daa)*	Areal produktiv skog (daa)	Moh.	Verneverdi
Andersshøe og Jukulbergje	Vågå og Sel	3508	3274	2776	340-1027	Nasjonalt verdifullt og svært viktig

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i området som nå foreslås vernet er hogst med tilhørende skogsbilvegbygging, masse- og mineralutvinning, sikring og utbedring av inntilliggende riksveg og i noen grad muligens også kraftutbygging med nye kraftlinjer. Vern av det foreslåtte området skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler i skogvernet. Området vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av truede naturtyper og levested for et stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut.

Verneforskriften åpner for at noen pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i området.

Statsforvalteren vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Statsforvalterens oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av verneområdet nedenfor i avsnitt 6.

Dersom området ikke vernes, vil det være andre sektorlover som regulerer arealbruken fremover og som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.3 Andre interesser

Kraft og energi

Det går kraftledninger gjennom det foreslåtte verneområdet. En av disse grenser også inntil verneområdet.

Området grenser ikke direkte inn mot noe regulert vassdrag, men kraftverkstunellen til Nedre Otta kraftverk passerer under det foreslåtte verneområdet.

Det er ikke registrert kraftpotensial (digitalt småkraftpotensial) innenfor området.

Mineral

Det er registrert løsmasseforekomster og bergrettigheter innenfor området. Se nærmere beskrivelse under avsnitt 6.

Samiske interesser

Området berører ingen reinbeitedistrikt.

1.4 Planstatus

Vernearealet som tilrås er avsatt som LNFR i gjeldende kommuneplaner.

2. Saksbehandling

2.1 Saksbehandlingsprosesser

Området i denne tilrådingen er kommet til gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Statsforvalteren har i verneprosessen lagt vekt på samarbeid og dialog med grunneiere, rettighetshavere, organisasjoner, etater og kommuner. Særlig tett har samarbeidet vært med Glommen Mjøs Skog SA.

Følgende tabell viser når tilbudene er kommet inn, og når området har hatt oppstart og høring:

Navn	Tilbud	Oppstart	Høring
Andershøe og Jukulbergje	31.05.2022	19.03.2024	08.05.2024

2.2 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslaget på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 5 vurderes samfunnsnyten av verneforslaget på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 6 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslaget fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Etter avveininger mellom områdets verneverdier og andre samfunnsinteresser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for verneforslaget.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad

tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

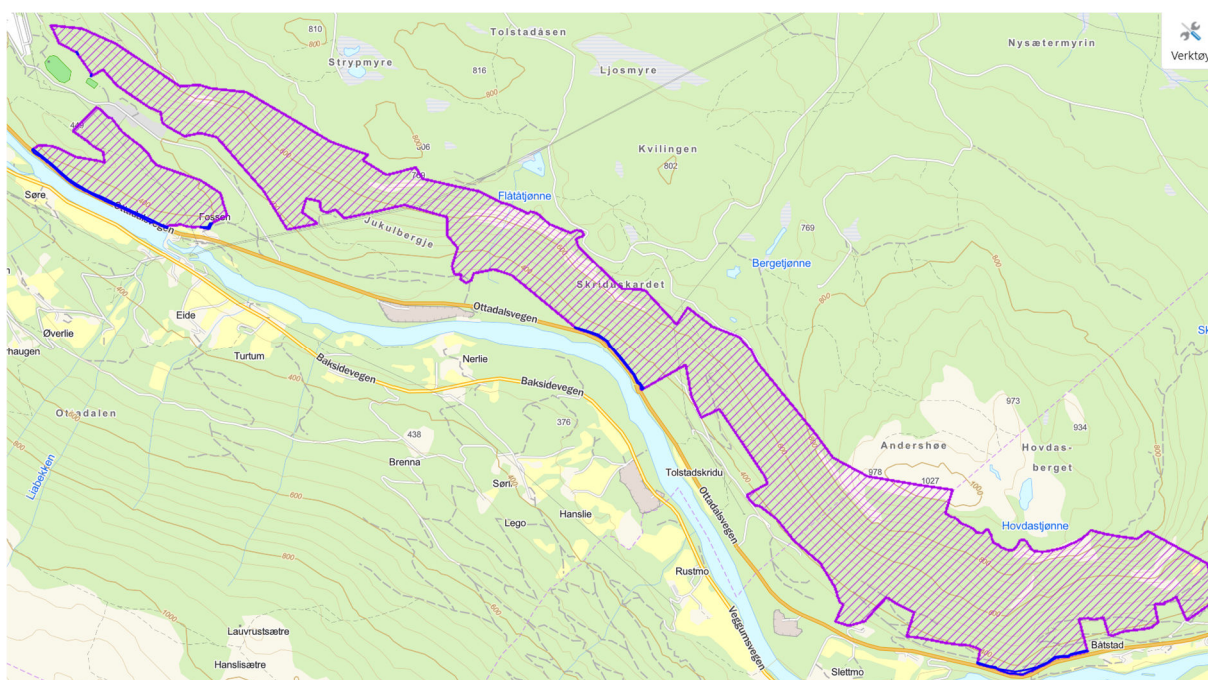
2.4 Forvaltningsmyndighet

Aktuelle kommuner skal gjennom høringsprosessen gi tilbakemelding på om de ønsker å få tildelt forvaltningsmyndighet for nye verneområder i tråd med gjeldene politikk på området. Forvaltningsmyndigheten fastsettes gjennom forskriften når områder vedtas vernet.

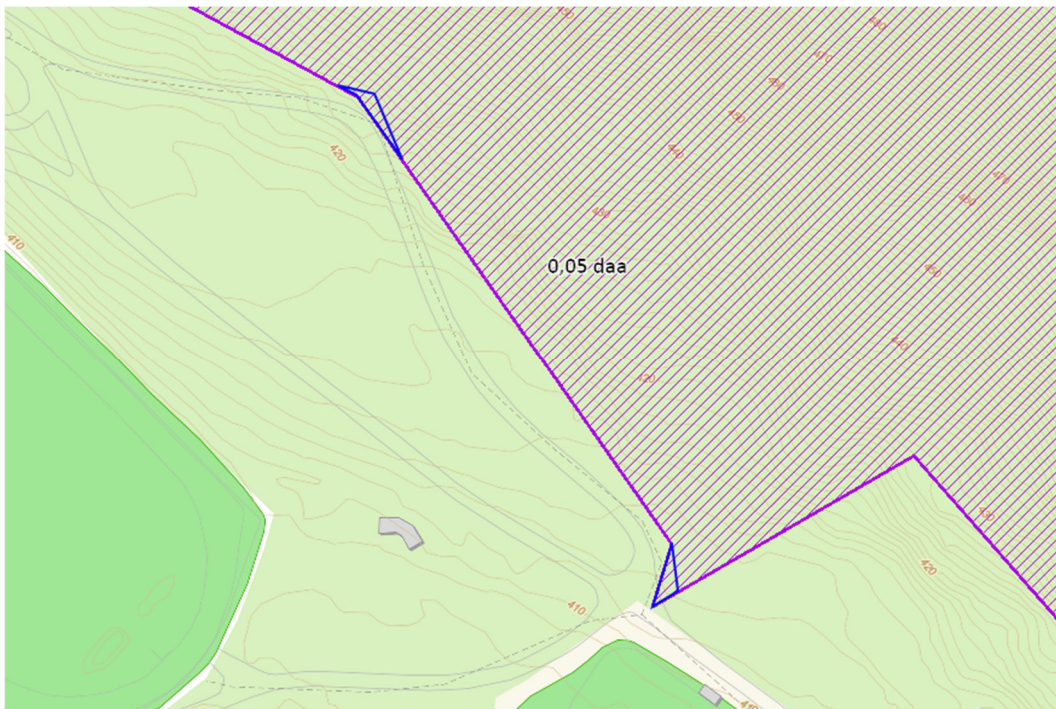
3. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen

3.1 Avgrensing

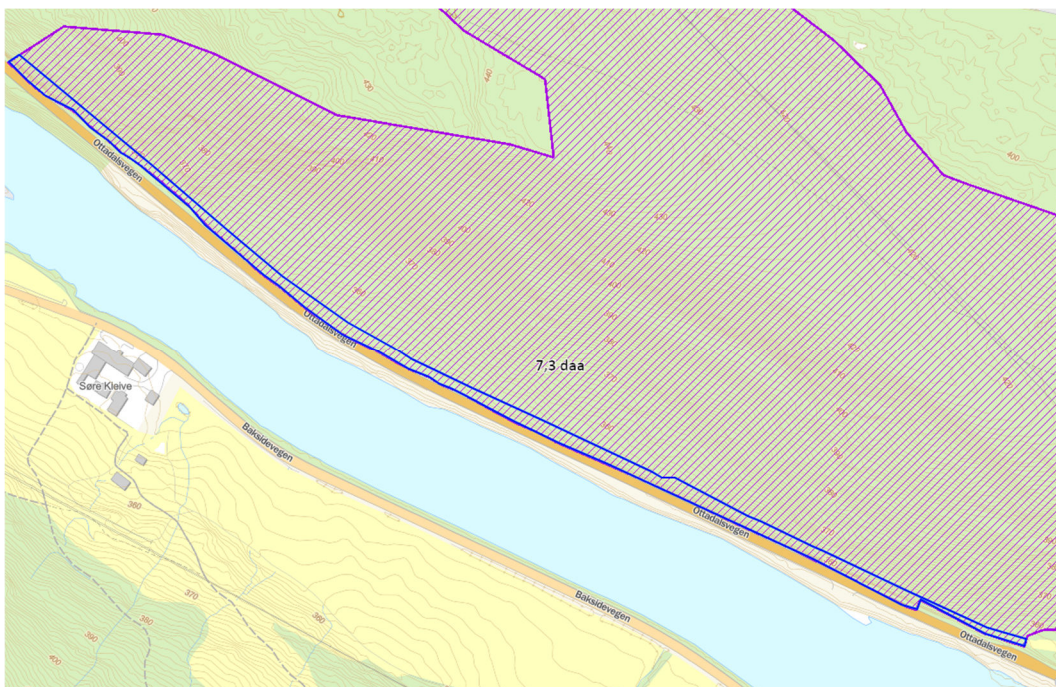
Det er etter høring gjort endringer i vernegrensa som følge av innspill om nærhet til riksvei 15 (Ottadalsvegen) fra Statens vegvesen, og Statsforvalterens egne justeringer. Merk at grensejusteringene som tilrås inntil riksveg 15 ikke er klarert med Statens vegvesen, jf. høringsinnspillet som er beskrevet og kommentert i kapittel 6.

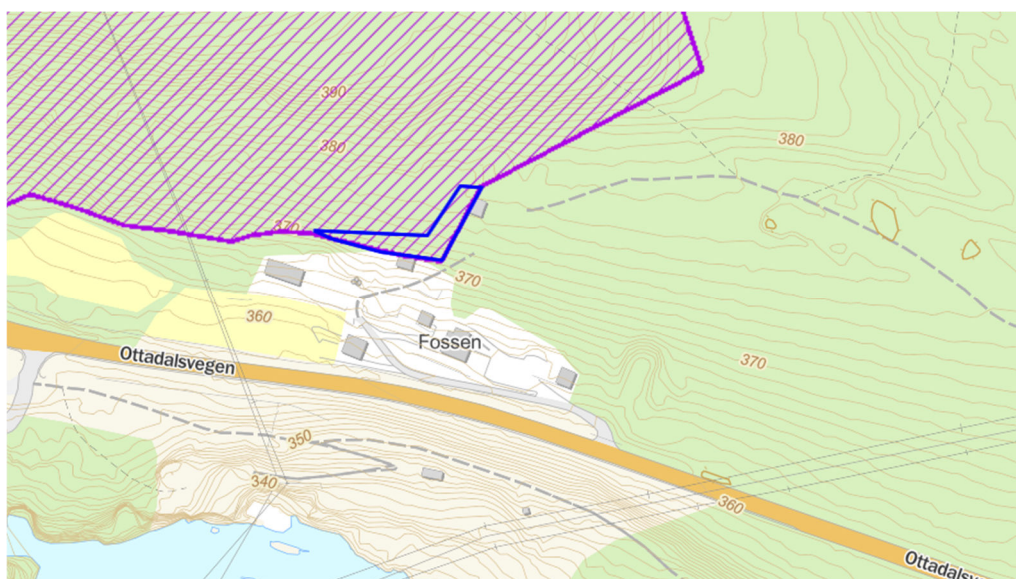
Figur 1. Oversiktskart som viser med blå avmerking hvor det er gjort endringer i vernegrensene etter høring. Endringene vises nærmere på kartutsnitt nedenfor, fra nord-vest til sør-øst.

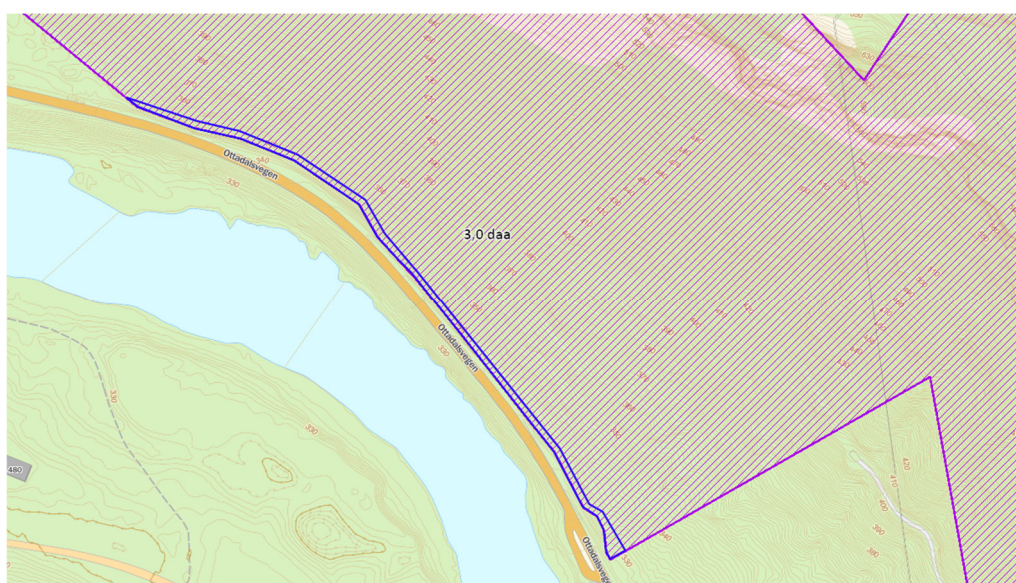
Figur 2. Statsforvalteren har valgt å trekke vernegrensa litt unna rulleskiløypa ved idrettsanlegget på Lalm. Det er dermed tatt ut 0,05 dekar fra høringsforslaget som vist av de blå polygonene.

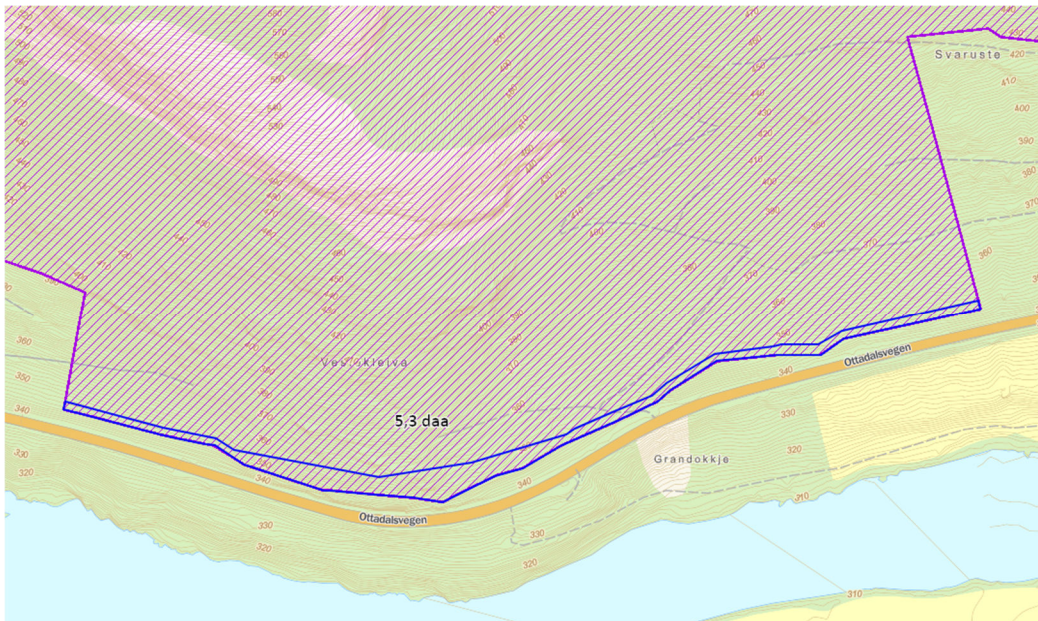
Figur 3. Etter innspill fra Statens vegvesen er vernegrensa lagt 5 m unna topp skjæring til riksveg 15. Dette både for å ta høyde for dagens vedlikeholdsbehov, men også en mulig fremtidig utbedring av eksisterende vegtrase. Grensa er dratt ut fra hvor topp skjæring ligger på skyggerelieffkart (fra høydedata/laserscanning). Det er dermed tatt ut 7,3 dekar fra høringsforslaget. På denne strekningen ble det også varslet i høringsdokumentet at grensa ville trekkes lenger unna riksvegen enn det som var tegna inn på høringskartet. Arealet som er tatt ut vises som blått polygon. Vi gjør oppmerksom på at det foreligger en umatrikulert eiendomsgrense inntil vegen på denne strekningen, jf. høringsuttalelsen fra Statens vegvesen og vår kommentar til denne. Det opprinnelige tilbudet, og høringskartet, fulgte den umatrikulerte grensa.

Figur 4. Statsforvalteren har valgt å trekke vernegrensa litt unna et par inntilliggende bygninger (selv om det ene ser ut å være borte på ortofoto). Det er dermed tatt ut 0,5 dekar fra høringsforslaget som vist av blått polygon.

Figur 5. Etter innspill fra Statens vegvesen er vernegrensa lagt 5 m unna topp skjæring til riksveg 15, og helt i sør-øst noe mer for å gi plass til rasteplassen ved riksvegen ved en mulig, fremtidig utbedring av veien. Grensa er dratt ut fra skyggerelieffkart. Det er dermed tatt ut 3,0 dekar fra høringsforslaget. Arealet som er tatt ut vises som blått polygon.

Figur 6. Etter innspill fra Statens vegvesen er vernegrensa lagt 5 m unna topp skjæring til riksveg 15. Grensa er dratt ut fra skyggerelieffkart. Det er i tillegg tatt ut enda mer areal for å ta høyde for en mulig, fremtidig kurveutretting i forbindelse med oppgradering av riksvegen (dette er kurven som nevnes i vegvesenet sin uttalelse spesielt, mellom Øihusom og Båtstad). Areal som er tatt ut vises som blått polygon og utgjør 5,3 daa. Statsforvalteren anbefaler at det unngås mest mulig beslag nord for vegtraseen inn i det foreslåtte verneområdet, og mener kurveutrettingen trolig kan gjøres noe på sørsiden av vegtraseen, ved «Grandokkje» på kartet. Statsforvalteren har vært spesielt restriktiv med å ta ut areal fra verneforslaget i dette området fordi det er en del av den svært viktige og rødlistede naturtypen kalt «Andersshøe-lia» med framfor alt velutviklet kalk- og lågurtfuruskog i kombinasjon med gammel naturskog.

De ovenfor beskrevne endringene gjør at det til tilråding er tatt ut totalt 16,15 dekar jamført med arealtilbudet fra grunneierne og høringsforslaget som var på 3524 daa (dvs. en reduksjon på ca. 0,5 %).

3.2 Verneforskriften

Etter høring er det gjort justeringer på verneforskriften. Noen av justeringene skyldes høringsinnspill, men det er også gjort justeringer av Statsforvalteren selv, i samråd med Miljødirektoratet. Det er under og etter høring klarlagt noen forhold som ikke var kjent fra før. Endringene ansees imidlertid ikke å være av en karakter som utløser krav om ny høring.

- Verneformålet i § 1 er oppdatert i tråd med siste vernevedtak (20. desember 2024).
- I bestemmelsen midlertidige, mobile jaktårn for storviltjakt i § 4 er det lagt inn en tidsbegrensing vi har i flere andre verneforskrifter.
- Da det har blitt klart at det ikke går noen bilveg gjennom området slik som det ble antatt på høring, er bestemmelser omkring den vegen tatt ut fra verneforskriften i § 4 og § 6 (og avmerking på vernekartet er samtidig fjernet).
- Som en forenkling av verneforskriften behandles sykling og riding likt i § 5 og tillates på traktorveger og stier. Det var til høring lagt ut et forslag der riding ikke

tillates på stier, men ut fra dagens bruk med lite riding i området, inkludert på Tolstadkvernberget, og sannsynlig fremtidig bruk er vi ikke bekymret for at riding på eksisterende stier vil true verneverdiene. Noe av grunnen til denne forenklingen er også at eneste trasé som krysser området fra bunn (ved Tolstadskridu) til topp (mot Tolstadåsen) på høring var antatt å være en traktorveg hele veien, men går egentlig over til å være «kun» en sti lenger opp i lia (dvs. på høring var det lagt ut at riding vil være tillatt på hele denne traséen).

- I § 6 er det tydeliggjort at høringsforslagets hjemmel til motorferdsel knyttet til landbruksnæring på traktorveger kun gjelder i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal, på to traseer avmerka på kartet (som var behovet bak bestemmelsen slik den var lagt ut på høring).
- I bestemmelsen om istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner i § 7 har vi nevnt kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget spesielt da dette er et spesielt viktig og omfattende kulturminne, jf. høringsuttalelsen fra Vågå kommune.
- Begrepet «rydding» av eksisterende stier og gamle ferdselsveger i bestemmelsen i § 7 er strøket da «vedlikehold» også dekker rydding av vegetasjon.
- Under bestemmelsen som nevner «annen enkel tilrettelegging for friluftsliv» i § 7 er det presisert at dette kan omfatte informasjonspunkt omkring kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget.
- Bestemmelsen i § 7 g om skjøtsel av randsoner mot dyrket mark og kulturbeiter er strøket da vi ikke ser noe konkret behov for denne. Dette var kun aktuelt på ett sted (eiendom 1/20 i Vågå). Grensa ligger her allerede minst fem meter fra dyrkamark og utenfor det som på flyfoto ser ut å være ryddet randsoner. Nevneverdige skyggevirkninger ansees som ikke til stede da sørsiden av jordet ikke omkranses av vern.
- Punktet i § 7 om rydding av vegetasjon som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko er presisert. Utover å omfatte riksveg 15, er tidligere omtale av «øvrige veger og anlegg i og inntil naturreservatet» konkretisert til å gjelde «langs traktorveger, rulleskiløype og ved kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget». Bestemmelsen skal dekke rydding av trær som har falt, eller står i umiddelbar fare for å falle, over nevnte anlegg. Felte trær skal ligge igjen i reservatet. Da denne bestemmelsen (sammen med ovennevnte grensejusteringer) ansees dekkende, er hjemmelen for å kunne tillate tiltak for annet vedlikehold av tilgrensende veger og anlegg tatt ut. Hvis det mot formodning skulle bli behov for nødvendig sikringshogst av hensyn til andre anlegg (kan gjelde bygg på gnr./bnr. 1/37 og 1/20 i Vågå kommune og 214/10 i Sel kommune) og eventuelt også mindre veier inntil det foreslåtte verneområdet må slike søknader behandles etter § 48.
- For riksveg 15 er høringsforslaget justert til å ha med standard bestemmelser som finnes i verneforskriftsmalen i § 7 og som presiserer at det kan tillates nødvendige tiltak mot ras og skred og for vedlikehold (jf. § 7 bokstav j, k og l). Dette var også hensikten med bestemmelsene som var lagt ut på høring. Det er i tillegg tatt inn en bestemmelse som hjemler tillatelse til nødvendige, midlertidige

tiltak innenfor reservatet i anleggsperioden ifm. fremtidig oppgradering av riksvegen.

- Høringsforslagets bestemmelse i § 7 om å kunne tillate nødvendig opprustning av traktorveger avmerket på vernekartet er justert/presisert til å gjelde «reparasjon i henhold til vegstandard på vernetidspunktet» og er knyttet til at traseene skal kunne brukes ifm. utfrakt av felt storvilt og skogsdrift i bakenforliggende areal (sistnevnte formål gjelder kun to traseer avmerka spesielt på kart, jf. omtale i punkt over). Bestemmelsen er tatt inn fordi den generelle vedlikeholdshjemmelen i § 4 er knyttet til standarden på traktorvegnettet på vernetidspunktet. Det er kjent flere, punktvis erosjonsskader og propper av trær og masser som har oppstått særlig i forbindelse med uværet Hans høsten 2023 og som ikke har blitt reparert. Vi antar at slike mulige reparasjonsarbeider vil kunne gå utover det vi definerer som vanlig vedlikehold. Vi tror det er lite sannsynlig at disse skadene vil bli opprettet i noen særlig grad, men mener det likevel er riktig å ha mulighet til å kunne vurdere og tillate slike reparasjoner ved behov og etter søknad. Enklere utbedringer for å underlette turgåing vil ellers kunne tillates etter søknad med hjemmel i bestemmelsen om nye stier.

4. Oppheving og endring av tidligere vernevedtak

Ingen tidligere vernevedtak foreslås opphevet som følge av dette verneforslaget, da Andershøe og Jukulbergje naturreservat vil bli et nytt verneområde.

5. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Området er i kommunenes arealplaner avsatt til Landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder (LNFR-områder). Kartlegging av områdets naturverdier er gjennomført som en del av den tematiske kartleggingen av kalkskog, samt verneplanprosessen. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, jordbruk, mineralutvinning regulering av vassdrag, nedbygging og annen omdisponering fra natur til andre formål. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre

interesser gjennom avgrensing og forskriftsutforming.

Statsforvalteren mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer Statsforvalteren det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslaget vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

5.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

De største kostnadene som følge av etableringen av verneområdet vil være utgifter til forvaltning og skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene. Det finnes ikke noe åpenbart restaureringsareal i området. Det påpekes i kartleggingsrapporten at naturlig brannodynamikk bør tillates. Da slike naturlige branner ofte blir slukket av hensyn til andre interesser, kan skjøtselsbrenning muligens bli vurdert i fremtiden forutsatt at man finner egnede lommer for dette uten å risikere andre store verneverdier og samfunnsinteresser.

5.3 Avveining skogvern – skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato.

Tilbudet for Andershøe og Jukulbergje kom inn etter 1. februar 2022 og er derfor vært gjennom en slik avveining.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
		S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1	
		Har mindre	Kan få			Har			
		Betydning for tømmertilgangen							

Figur 7. Matrise for områdets betydning for tømmertilgangen og betydning for vern. Grønne områder angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmertilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter.

Betydning for tømmertilgangen vurderes for det arealet som er tilbudt, mens betydning for vern vurderes for verneverdig areal innenfor tilbudet. Andershøe og Jukulbergje som nå foreslås for vern, ligger innenfor kategorier som skal prioriteres for vern (grønne ruter). Gjennom verneplanprosessen er det ellers gjort tilpasninger mot skogbruksinteresser og andre interesser.

Område	Betydning for vern og tømmertilgang	Tilbudt areal*	Foreslått for vern*
Andershøe og Jukulbergje	V1S7	2672 daa	2672 daa
	V1S4-S6	150 daa	150 daa

*Avveiningen er gjort før de nå tilrådte grensejusteringene på ca. 16 daa. Dette har ingen betydning for utfallet av disse vurderingene.

5.4 Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren gjorde i både høringsbrevet og høringsdokumentet, som gjaldt flere verneforslag, kommunene spesielt oppmerksomme på å svare ut om de ønsket å få tildelt forvaltningsmyndighet for verneområdene i verneplanen. Dette gjaldt likevel ikke Andershøe og Jukulbergje som ligger delt mellom to kommuner og dermed er uaktuell for kommunal forvaltningsmyndighet.

6. Beskrivelse av området med merknader

6.1 Andershøe og Jukulbergje naturreservat, Vågå og Sel kommuner

Verneverdi: Nasjonalt verdifullt og svært viktig (høyest mulig verdi)

Totalareal: ca. 3508 dekar

Areal skog: ca. 3274 dekar

Areal produktiv skog: ca. 2776 dekar

Verneformål og særskilte verneverdier

Verneformål

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av en stor, variert, gammel og brannpåvirket naturskog med urskogsstrukturer med store mengder dødved
- b. inneholder et stort areal med truet, sjelden eller sårbar natur som ekstremtørr kontinental kalk- og lågurtfuruskog, rik sandfuruskog og tørre kalkberg og rasmarkskog i kontinentale områder, med blant annet arter fra steppekalklav-elementet og elfenbenslav-elementet på åpent berg, blokker og kalkjord, og sopp knyttet til kalk- og sandfuruskog

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneverdier

Andershøe og Jukulbergje ligger på nordsiden av riksveg 15 i nedre del av Ottadalen rett øst for Lalm sentrum, på grensa mellom Sel og Vågå. Størstedelen av området utgjøres av en bratt til meget bratt li, med mye berg, rasmark og store steinblokker. Bratt sørvendt eksposisjon, tørt regional- og lokalklima, nesten ingen bekker og vannsig, og rike bergarter, gjør at tørre-ekstremtørre, rike naturtyper dominerer helt. Høydespennet er stort (340-1027 moh.). Hoveddelen (ca. 80 %) ligger i mellomboreal vegetasjonssone, med øverste del i nordboreal sone. Vegetasjonsseksjon er svakt kontinental. Furu er dominerende treslag, med ca. 5 % innslag av lauv. Ca. 50 % av skogen har middels bonitet, 45 % lav og 5 % høy bonitet. Ca. 90 % er i hogstklasse 5, og resten i hogstklasse 4.

Hoveddelen av arealet er kartlagt i 2018 gjennom kalkskogkartleggingen etter den tidligere metoden for kartlegging av skog med utgangspunkt i DN håndbok 13. Foreslått verneareal dekker i all hovedsak det arealet som denne kartleggingsrapporten har pekt på som verneverdig. Det mindre, vestre delområdet (ca. 320 daa) kalt

Tolstadkvernberget er kartlagt i 2022 med ny skogkartleggingsmetode med utgangspunkt i NiN-systemet. De to områdene henger økologisk sammen. Det kan her nevnes at mellomliggende areal rundt Kvennbergvegen i 2022 ble kartlagt med NiN-metoden etter Miljødirektoratets instruks i forbindelse med en ny reguleringsplan. Kartleggingen viste at også dette arealet har de samme kvalitetene som det som nå foreslås vernet. Også areal nord-vest på Tolstadkvernberget har stor naturverdi. Det har trolig også flere andre, inntilliggende skogarealer.

Andershøe og Jukulbergje har svært store naturverdier. Arealet er stort, og skogen er gjennomgående gammel. Sjeldne, særpregete og verdifulle skog- og naturtyper dekker det meste av området, og arts mangfoldet er meget rikt og har særegne artssamfunn og mange sjeldne og spesialiserte arter. Særlig store kvaliteter er knyttet til (1) ekstremtørr kontinental kalkfuruskog, (2) produktiv gammel furu-naturskog med store mengder dødved, (3) blokkmarksskog med rike elfenbenslav-samfunn, og (4) kontinentale kalkberg og -rasmak (med rik kalklav-flora). Rødlistede naturtyper dekker nesten hele området. Disse er kalk- og lågurtfuruskog (VU), rik sandfuruskog (NT) og tørt kalkkrikt berg i kontinentale områder (VU). Det er så langt funnet ca. 50 rødlistearter. De fleste av disse er lav og sopp.

Særlig kalk- og sandfuruskogs-mykorrhizasoppfungaen, elfenbenslav-elementet på berg og steinblokker i skog, og steppe-kalklav på åpent berg og kalkjord utmerker seg, men også vedsopp, moser, karplanteflora og insekter er rikt utviklet. Potensialet for funn av ytterligere rødlistearter er stort, særlig for kalksopp og insekter.

Andershøe og Jukulbergje er et svært spesielt område hva gjelder naturverdier. Området ansees som unikt i Norge, og scorer øverst på skalaen både når det gjelder områdeverdi og grad av mangeloppfyllelse i skogvernet. Andershøe og Jukulbergje er derfor vurdert å ha høyest mulige verneverdi. Statsforvalterens vurdering tilsvarer dermed kartlegger sin vurdering av området i kalkskogkartleggingen (verdi 6). Av generelle mangler i skogvernet finnes særlig biologisk gammel skog, men også innslag av lavlandsskog og høybonitetsskog mm. Inndekningen av mangelnaturtyper, herunder rødlistede naturtyper med funn av et høyt antall rødlistearter, er svært stor. Av regionale mangler finnes blant annet gammel furuskog, kalkfuruskog, rik sandfuruskog samt betydelige forekomster av rødlistet lav. I tillegg til skog har området høye kvaliteter knyttet til internasjonalt sjeldne kontinentale berg- og rasmaksmiljøer. Andershøe og Jukulbergje vil utgjøre en svært viktig del av det allerede eksisterende økologiske nettverket av skogreservater med tilsvarende naturtyper i regionen som Koloberget, Kjøremslia, Hånåhoppet og det nettopp utvidete Sandbu naturreservat. Det jobbes også med å få frem flere tilbud med frivillig vern av skog med tilsvarende egenskaper i regionen. Andershøe og Jukulbergje representerer både verdier knyttet til elfenbenslav-elementet der de andre kjerneområdene er å finne øst- og sørover i Gudbrandsdalen, men også verdier knyttet til steppe-kalklav-elementet med sitt største kjerneområde vestover på Nordherad (inkl. Sande- og Vistehorten naturreservater).

Konsekvenser for skogbruk

Anslagsvis 1 410 daa ligger i Sel kommune og 2 100 daa i Vågå kommune. Dette gir ca. 10 % økning i skogvern i begge kommuner som fører til at Vågå ligger på ca. snittet for vernet skog i Innlandet mens Sel fortsatt ligger noe under.

Det er en betydelig kubikkmasse som vil bli båndlagt. Det står i gjennomsnitt 15,9 m³ per dekar på det tilbudte arealet. De ca. 150 dekar som er aktuelt å avvirke med hjulgående utstyr består av et kulturmiljø (det tidligere kvernsteinsbruddet). Mesteparten ligger i bratt terreng, som er definert som utløsningsområde for steinsprang og aktsomhetsområde for snøskred. I deler av området har skogen en effekt mot snøskred. Størsteparten av arealet er kartlagt som svært viktig naturtype, som gir begrensninger i forhold til skogsdrift.

Mesteparten av arealet vil kreve taubane som driftsutstyr. Et verneområde vil ikke blokkere for bakenforliggende arealer. Det er vanskelig å se for seg at det skal bygges noen nye skogsbilveger for å utløse arealet til hogst.

Avveiling mellom vern og skogbruk

Ut fra ovenstående beskrivelse av vernekvaliteter og betydning for skogbruket havner 2672 daa av Andershøe og Jukulbergje på V1S7 i avveiningsmatrisen, mens 150 daa er i V1S4-S6.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
		S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1	
		Har mindre		Kan få			Har		
		Betydning for tømmertilgangen							

Dette er innenfor grønne ruter i matrisen. Ut fra gjeldende retningslinjer skal området dermed prioriteres for vern.

Inngrepsstatus og andre interesser

Friluftsliv og kulturminner

Nesten en tredjedel av det foreslåtte vernearealet ved Tolstadkvernberget er automatisk freda etter kulturminneloven. Fredinga er knyttet til et gammelt kvernsteinsbrudd.

Området ved Tolstadkvernberget brukes mye til friluftsliv, og det er satt opp informasjon om kvernsteinsbruddet i området. Vågå kommune har til både oppstartsmelding og høring påpekt at dette er en viktig severdighet. I området er det flere brudd hvor det har vært uttak av kvernsteiner fra bergarten granatglimmerskifer. Kommunen har sammen med fire andre kommuner et nettverk rundt forvaltning av kvernsteinsområder. Kommunen påpeker også at Tolstadkvernberget er mye brukt som nærtuområde, og ønsker at dagens bruk må kartlegges godt for å gi en god avklaring av bruk og vern. Det andre delområdet ved Andershøe og Jukulbergje er svært bratt og ikke spesielt turvennlig, selv om det også her finnes gamle fersdelsveger og stier uten at disse er særlig merka. Vinterstid er det isklating på Jukulkula.

Et vern vil ikke legge begrensinger på vanlig friluftsliv, men sykling og riding begrenses til å følge traktorveger og stier. Det er ikke mange mye brukte stier i hoveddelen av området som er svært bratt, men på Tolstadkvernberget er stinettet ganske omfattende, særlig rundt kvernsteinsbruddene. Det kan søkes om merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og gamle fersdelsveger, og også etablering av nye stier og annen enkel tilrettelegging for friluftsliv som for eksempel informasjonspunkt om kulturminnet. Stien/fersdelsvegen som er en fortsettelse av traktorvegen fra Tolstadskridu mot Tolstadåsen kan vedlikeholdes uten egen tillatelse. Bålbrenning vil bli forbudt unntatt med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk.

Snø- og jordskred mm

Store deler av området er avmerka på NVEs aktsomhetskart for snøskred samt for steinsprang, jord- og flomskred. Det er avmerka flere punkt med skredhendelser med jordskred samt steinsprang og fjellskred på vegnettet nedenfor området, inkl. på riksveg 15. Dette er imidlertid ikke noe unikt for denne strekningen, men forekommer jevnlig gjennom både Ottadalen og Gudbrandsdalen. Det er tatt inn bestemmelser for å kunne sikre riksveg 15 mot slike ras- og skredhendelser.

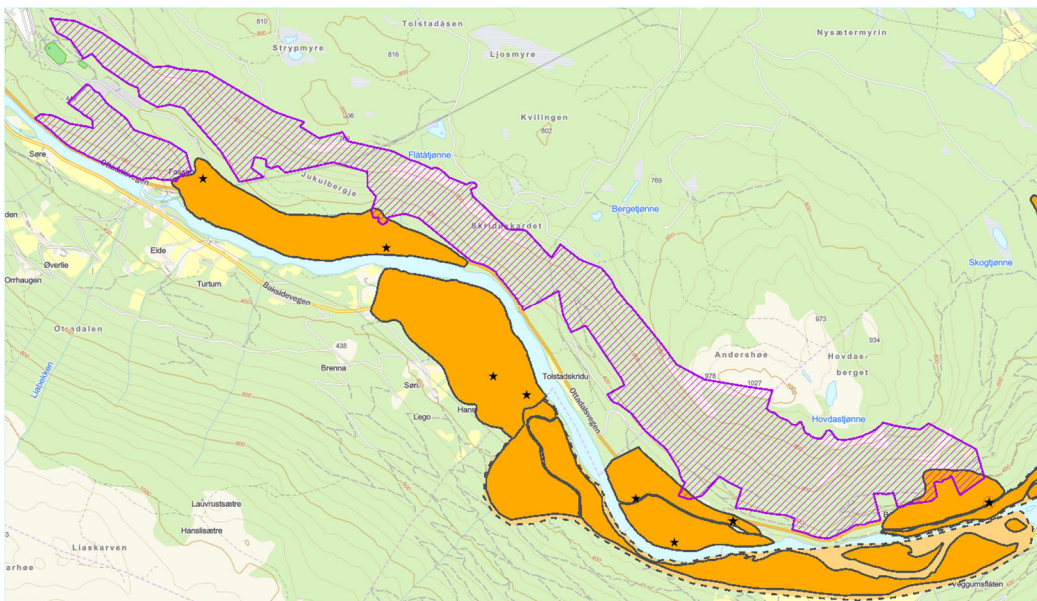
Mineralressurser

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) påpekte til oppstartsmeldingen at det foreslåtte verneområdet kommer i berøring med følgende forekomster, med verdivurdering av NGU:

- Tolstadmoene³, løsmasseområde med lokal betydning som byggeråstoff
- Bergheim⁴, løsmasseområde med lokal betydning som byggeråstoff
- Rusten⁵, løsmasseområde med liten betydning som byggeråstoff.

DMF bad om at det i høringsdokumentene bør vurderes og beskrives hvordan vernet påvirker tilgangen til disse ressursene. Det foreslåtte verneområdet berører også undersøkelsesretter tilhørende Kuniko Norge AS. I vest, ved Måne, berøres en ekstern registrering i DMFs gruvesikringsregister.

Statsforvalteren beskrev i høringen at et vern vil lukke mulighetene for å utvinne stein og grus fra de nevnte tre løsmasseområdene. Hoveddelen av de tre forekomstene ligger imidlertid utenfor foreslått vernegrense, og i tillegg finnes flere inntilliggende forekomster. Dette sees tydelig på kart med foreslått vernegrense skravert lilla, og grus og pukk forekomster i oransje:

Tre steder innenfor disse grus- og pukkforekomstene i området er det dessuten allerede regulerte masseuttak, og det foreligger også et stort masselager rett inntil foreslått vernegrense, etter den ovenfor nevnte drivingen av krafttunnelen til Nedre Otta kraftverk. Vernet slik som foreslått vil etter Statsforvalterens vurdering derfor ikke påvirke mulighetene for å utvinne grus- og steinmasser i nevneverdig grad her.

Når det gjelder behov for undersøkelsesvirksomhet knyttet til mineralressurser bad vi spesielt om at Kuniko Norge AS uttalte seg til høringen hva dette vil innebære av inngrep, og at de måtte gjøre en vurdering av om det er nødvendig med slik virksomhet innenfor foreslått vernegrense. Det foreslåtte verneområdet utgjør kun en liten del av det totale bergrettighetsområdet. Kuniko Norge AS har imidlertid ikke uttalt seg til saken, og Statsforvalteren har derfor ikke vurdert tilpasninger av verneforslaget av hensyn til dette.

Traktorveger, kraftlinjer og veger i og inntil området

Traktorveger er avmerka på vernekartet.

Det går tre kraftlinjetraseer gjennom området. En av disse ligger også parallelt, inntil området. Vernegrensa går her i kanten av rydebeltet/konsesjonsbeltet.

Vernegrensa går flere steder inntil riksveg 15 og følger der grensa som beskrevet over i avsnitt 3.

For traktorvegene som ligger i kanten av vernegrensa går vernegrensa i traktorveiens kant, inkl. topp skråning og bunn skjæring der det er slike (unntatt på eiendommene 215/2 og 216/2 i Sel der vernegrensa går med litt større avstand fra nedenforliggende traktorveger).

Inntilliggende areal

Mot Lalm sentrum ligger vernegrensa nært et eksisterende bostadsfelt og Kolbotten industriområde, og helt inn mot et idrettsanlegg med blant annet rulleskiløype.

Rulleskiløypa mm. omfattes av ovennevnte bestemmelser om mulighet for sikkerhetsrydding av vegetasjon hvis det blir nødvendig.

Det er startet opp arbeid med en ny reguleringsplan for etablering av et datalagringssenter mellom de to delområdene som nå foreslås vernet (fra eksisterende industriområde langs Kvennbergvegen ned mot riksveg 15). Dette er i tråd med vedtatt kommuneplan. Arealet ble gjennom reguleringsplanarbeidet kartlagt med NiN-metoden etter Miljødirektoratets instruks, og har vist seg å ha svært store og tilsvarende naturverdier som det nå foreslårte verneområdet. Planarbeidet har formelt stoppet opp, og planprogrammet er per dags dato hverken vedtatt eller avvist.

Det kan til slutt nevnes at i forbindelse med utbyggingen av Nedre Otta kraftverk ble areal inntil det foreslårte verneområdet, nederst i lia, tatt i bruk med steindeponi, kraftverk inne i fjellet, og kraftlinje. Kraftverkstunnelen går i fjellet under det foreslårte verneområdet. Utbyggingen av Nedre Otta kraftverk har trolig hatt større negative naturmangfoldkonsekvenser enn det som var kjent ved godkjenning av tiltaket, da denne tidligere skogen utvilsomt hadde samme høye kvaliteter som tilgrensende arealer som nå foreslås vernet, herunder funn av elfenbenslav.

Planstatus

LNFR

Sammendrag av høringsuttalelsene

Oversikt over høringsparter

Området inngikk i en høringspakke på totalt elleve områder, hvorav de andre ti allerede er tilrådt til Miljødirektoratet.

Høringen av verneplanen ble annonsert i lokale aviser og i Norsk Lysingsblad.

Høringsdokumentene ble også sendt direkte til følgende mottakere: **kommuner:** Eidskog, Gausdal, Gran, Nord-Aurdal, Nord-Odal, Rendalen, Sel, Stor-Elvdal, Trysil, Vågå, Innlandet fylkeskommune, Sør-Aurdal (kopi); **grunneiere** (inkl. kopi til grunneiere i eksisterende naturreservater som blir utvidet); **lokale høringsinstanser:** AS Eidefoss, DNT Engerdal og Trysil, DNT Finnskogen og Omegn, DNT Gudbrandsdalen, DNT Hadeland, DNT Lillehammer, DNT Nord-Østerdal, DNT Odal, DNT Valdres, DNT Åmot og Stor-Elvdal, Fjellnett AS, Foreningen

til Bægnavassdragets Regulering, Glitre Energi Nett AS, Glitre Nett AS, Glommens og Laagens brukseierforening, Griug AS, Hafslund Eco Vannkraft, Klive AS, Kuniko Norge AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Opplandskraft DA, Sør-Aurdal energi, Valdres Energi, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten; **regionale og sentrale høringsinstanser:** Avinor AS, Bane NOR SF, BirdLife Hedmark, BirdLife Oppland, BirdLife Norge, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidsiva Energi, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv – Innlandet, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Sau og Geit, Hedmark skikrets, Innlandet bondelag, Innlandet idrettskrets, Innlandet orienteringskrets, Institutt for biovitenskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Naturvernforbundet i Innlandet, NHO Reiseliv Innlandet, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handicapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Oppland Sau og Geit, Oppland skikrets, Sabima, Skogselskapet i Hedmark, Skogselskapet i Oppland, Statens Kartverk, Statens vegvesen Region øst, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge; **kopi:** Glommen Mjøsen Skog, Miljødirektoratet, Norges Skogeierforbund, Norskog, Viken skog

Oversikt over hvem som har uttalt seg til høringen

Det har kommet inn 12 uttalelser til høringen som berører Andershøe og Jukulbergje. Uttalelsene er fra følgende: Bane NOR, BirdLife Oppland, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidefoss Vannkraft AS, Elvia, Forsvarsbygg, Hafslund Kraft AS, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Sel kommune, Statens vegvesen (SVV), Statnett SF og Vågå kommune.

Høringsinnspill

Bane NOR, Elvia, Forsvarsbygg, og Statnett har ingen merknader til høringsforslaget.

BirdLife Oppland er svært positive til økt vern av natur, herunder skogvern.

Verneforslagene bidrar til en viktig økning i vernearealet i Norge og i Innlandet.

Områdene som er på høring i Oppland har med sine ulike karakterer et representativt utvalg av leveområder også for fugl, herunder rovfugl og arter knyttet til sørvendte varme ller. Birdlife Oppland vil understreke viktigheten av at både vernebestemmelser, forvaltningsplan og besøksstrategier hensyntar sårbare fuglearter og deres livsmiljø.

Dette vil for noen av de framlagte områdene bl.a. bety behov for å unngå ferdsel ved hekkeplasser for rovfugl. De forutsetter at disse hensynene ivaretas i den framtidige forvaltningen av områdene. De understreker videre viktigheten av et tilstrekkelig oppsyn i de mindre verneområdene i fylket. Deres erfaring er at oppsynsfrekvensen i mange av disse områdene er svært lav, og at brudd på vernebestemmelser og andre uheldige hendelser dermed kan forbli uoppdaget.

Direktoratet for mineralforvaltning ser at Statsforvalteren i høringsdokumentet har vurdert at delene av verneområdet som berører forekomstene Tolstadmoen¹, Bergheim² og Rusten³ vil lukke mulighetene for å utvinne stein og grus fra de delene som naturvernet berører. Det er vurdert at verneforslaget berører kun små deler av forekomsten og at vernet ikke vil påvirke muligheten til utvinning av forekomstene i nevneverdig grad. DMF slutter seg til denne vurderingen.

Videre går det fram av høringsforslaget at Statsforvalteren har bedt undersøkelsesrettighetshaver vurdere om det er behov for undersøkelsesarbeider innenfor foreslått verneområde. Det er vurdert at vern vil utelukke mulighetene for dagbrudd for utvinning av mineraler innenfor den foreslåtte vernegrensa, men at det kan vurderes å åpne for prøveboring og luftesjakter ved underjordsdrift. DMF anser med dette sine innspill som imøtekommet, og har ingen videre merknader.

Eidefoss Vannkraft AS har ikke merknader da grensa for foreslått reservat ikke berører deres interesser. Det forutsettes imidlertid at tippområdet for utbyggingen av Nedre Otta kraftverk samt adkomsten til kraftverket og til tverrslaget av tilløpstunnelen for kraftverket ikke blir en del av naturreservatet og vernebestemmelsene.

Hafslund Kraft AS viser til Eidefoss Vannkraft AS sin uttalelse.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) påpeker at Nedre Otta kraftverk ligger under det foreslåtte verneområdet. De sier at kraftverket eies av Hafslund Eco Vannkraft, som ikke har kommet med noen merknader i sin uttalelse i forbindelse med oppstartsmeldingen. De påpeker videre at det ligger flere nettlinjler i Andershøe og Jukulberget, og bemerker at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er tatt inn i verneforskriften.

Sel kommune støtter verneforslaget, men er tydelige på at vernet ikke skal berøre Nedre Otta Kraftverk og avsatt masseområde. Vernet må videre ikke sette restriksjoner på justering eller endring av veitrasé for Rv15. Kommunen ønsker ikke forvaltningsansvar for naturreservatet.

Det fremgår ellers i saksutredningen at kommunedirektøren mener verneverdiene er svært store, og ulempene for skogbruk er avgrensa. Dersom en skal nå målet om 10 % verna skog i Norge, er det fornuftig å velge slike areal.

Vågå kommune støtter verneforslaget, men ønsker ikke forvaltningsansvar for et slik naturreservat. Høringsinnspillet er videre identisk med kommunens tidligere innspill til oppstartsmeldingen. Kommunen gjentar her at opprettelse av et reservat vil hindre ny aktivitet som kunne gitt arbeidsplasser i bygda. De mener at kommunen burde fått et årlig tilskudd for dette tapet. Kommunen hadde også ønsket at de kunne spilt inn alternative arealer framfor det som nå er spilt inn.

Det fremgår ellers i saksutredningen til kommunedirektøren at området omfatter flere hensynssoner i gjeldene kommuneplan (innenfor LNFR-areal). Formålet med hensynssonene er delt. Det ene formålet er knyttet til det etter kulturminneloven freda kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget, og det andre formålet til areal med særlig viktige naturverdier. Kommunens uttalelse til oppstartsmeldingen er gjentatt, der blant annet kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget løftes frem som spesielt viktig som besøksmål.

Som for saksutredningen til Sel kommune (som deler landbrukskontor med Vågå kommune) mener kommunedirektøren at verneverdiene er svært store, og ulempene for skogbruk er avgrensa. Dersom en skal nå målet om 10 % verna skog i Norge, er det fornuftig å velge slike areal.

Statens vegvesen (SVV) har gitt innspill til høringsforslaget i flere omganger. Dette etter forespørsel fra Statsforvalteren for å få mest mulig klarhet i deres behov knyttet til inntilliggende riksveg 15 som de har ansvar for. Det har også vært to møter om temaet. Den siste høringsuttalelsen fra SVV er fra november 2024 og sies å være dekkende for alle innspill de har gitt i prosessen. Derfor er kun denne uttalelsen lagt ved i tilrådingen (og ikke den opprinnelige høringsuttalelsen mv.). I tillegg er det lagt ved den siste e-post-korrespondansen der SVV gir svar på noen spørsmål fra Statsforvalteren.

Selv om det på lik linje med de andre innspillene er laget et sammendrag her, bør særlig denne uttalelsen leses i sin helhet.

Generelt mener SVV at forslag om vern av Andershøe og Jukulbergje som naturreservat medfører store konsekvenser for riksveg 15, og at behovet for vern her strider med behovet for samferdsel. Veien er nasjonal hovedvei som binder Vest- og Østlandet sammen. Ved stenging av denne vegen finnes til dels omkjøringsveger for personbiler, men større kjøretøy må kjøre langt. For å sikre et handlingsrom for å kunne utføre nødvendige tiltak ved skred og andre hendelser er det derfor ønsket at krav om dispensasjonsbehandling etter verneforskriften fjernes. SVV mener at det foreslåtte vernet vil hindre forsvarlig drift og vedlikehold av eksisterende veg, forhindre nødvendig fremtidig utvidelse og ivaretar ikke hensyn til beredskap og sikkerhet.

Når det gjelder drift og vedlikehold må dette kunne gjennomføres ihht. gjeldende håndbok for riksvegnettet uten begrensinger, herunder siktrydding. I enkelte områder

er det behov for siktrydding i form av oppstamming inntil 30 m fra vegkant. Det er videre registrert flere skredhendelser på vegen. Det er derfor behov for å kunne gjøre tiltak i det foreslåtte verneområdet uten søknadsprosess for å sikre et handlingsrom som ivaretar størst sikkerhet for trafikanter. Det vil være urimelig at vernemyndighetene skal gi føringer for dette, og hensyn til vern av skog må her vike for hensyn til liv og helse ved behov for tiltak. Ifølge NVEs skredrisikoanalyse ligger området innenfor kategorien «moderat», og vern av skogen fra hogst er på så måte positivt for å stabilisere grunnen og redusere risikoen for skred. Det vil likevel kunne være behov for opprydding i vannveier oppstrøms stikkrenner. I tillegg er det dokumentert risiko for steinsprang i området, og SVV må kunne fjerne både vegetasjon og løse blokker i fjellsiden. Av beredskaps- og sikkerhetshensyn må SVV ha fritt handlingsrom for å sikre fremkommelighet på veien.

Det er et reelt behov for å utvide riksveg 15 til H1 standard (9 m vegbredde). I tillegg må bæreevnen oppgraderes og kurver rettes ut (primært mellom Øihusom og Båtstad). Det er ikke avklart når denne prosessen vil skje. SVV anser det som umulig å legge om eller utvide vegbredden på sørsiden av vegen pga. Ottaelva. Dette gjelder alle tre strekninger av det foreslåtte verneområdet som ligger helt inntil riksvegen, og de trenger derfor areal nord for vegen til utbedringen, dvs. mot det foreslåtte verneområdet. Det er heller ikke mulig å konkretisere noe omfang av arealer som trengs for disse fremtidige tiltakene da det ikke foreligger noe vurderingsgrunnlag.

På bakgrunn av dette ønsker SVV at alle deres behov løftes over i § 4, og da uten noen premisser om at vedlikehold må være knyttet til standarden på vernetidspunktet. Foreslått nytt punkt i § 4 er som følger: «*Drift- og vedlikehold av rv. 15 og fremtidig utvidelse av eksisterende rv. 15.*». Det understrekes at areal for å sikre det nødvendige handlingsrommet kun vil utgjøre en marginal andel av hele det foreslåtte verneområdet, og at det kun vil gjennomføres tiltak som er nødvendige for å ivareta fremkommelighet og trafikksikkerhet.

Når det gjelder uavklart eiendomsgrense mellom vegareal og privat grunn lengst vest i området bes det om at verneområdet innskrenkes i nærheten av riksveg 15, alternativt at vernevedtaket avventer frem til SVV får påvist eiendomsgrense. Hovedregelen er at vegarealet strekker seg til skjæringskant eller fyllingsfot pluss 1 meter.

Statsforvalterens kommentarer

Til BirdLife Oppland: Verneformen naturreservat beskytter hele det naturlige økosystemet som beskrives i verneformålet. Rovfugl nevnes spesielt i verneformålet i de områder der dette blir vurdert som spesielt nødvendig, men det gjelder ikke Andershøe og Jukulbergje selv om det hekker sårbare rovfuglarter også her. Ellers beskyttes dyrelivet i alle naturreservater gjennom vernebestemmelsene, særlig påpekt i § 3. Vi er enige om at man må vurdere spesielle hensyn i tid og rom til disse artene i den fremtidige forvaltningen, og at særlig besøksstrategier blir viktige her. I dette ligger også

behovet for oppsyn. Vi er også enige i at oppsynsfrekvensen hos Statens naturoppsyn per i dag er på et for lavt nivå for å dekke opp flere behov i verneområdene, herunder ødeleggende forstyrrelser av hekkende rovfugl som kan kreve nok så mye ressurser å følge opp. Selv for de to artene med nasjonale overvåkingsprogram ligger det til grunn en betydelig egeninnsats av frivillige.

Til Direktoratet for mineralforvaltning: Vi sendte høringsdokumentet direkte til Kuniko Norge AS, som har undersøkelsesretter i området. Det kom ikke inn noen uttalelse fra dem, og vi har derfor ikke vurdert dette nærmere. Vi legger dermed til grunn at eventuelle søknader om leting og drift etter mineralressurser må vurderes etter naturmangfoldloven § 48 i tråd med generell omtale om dette temaet i flere nylige vernevedtak (for eksempel i kongelig resolusjon av 20. desember 2024). Som nevnt i avsnittet over om inngrepsstatus og andre interesser, dekker det foreslåtte verneområdet kun en liten del av flere bergrettigheter til Kuniko Norge AS i denne regionen.

Til Eidefoss Vannkraft AS, Hafslund Kraft AS og NVE: Ut fra uttalelsen til Eidefoss Vannkraft AS, som eier Nedre Otta kraftverk sammen med Hafslund Kraft AS, blir ingen av anleggene til kraftverket berørt av naturreservatet med de grenser som nå tilrås. Statsforvalteren har hatt direkte kontakt med Eidefoss om ordlyden i høringsuttalelsen, og fått bekreftet at dette stemmer.

Til Sel kommune: se svar til kraftselskapene om Nedre Otta kraftverk, og til Statens vegvesen om riksveg 15.

Til Vågå kommune: Statsforvalteren er klar over at Tolstadkvernberget er et mye brukt friluftsområde, og mener vernebestemmelsene slik de tilrås ivaretar dette på en god måte. Vi har i vår tilråding valgt å nevne kvernsteinsbruddet spesielt i flere forskriftspunkt for å tydeliggjøre at dette er et spesielt kulturminne der vedlikehold, sikring og adgang og informasjon til besøkere skal kunne tillates.

Når det gjelder den del av kommunens høringsinnspill som er identisk med tidligere innspill til oppstart, ble dette svart ut fra Statsforvalteren i høringsdokumentet. Da vi ikke har noen ytterligere kommentarer, blir vårt svar derfor identisk som det vi svarte i høringsdokumentet, som var slik:

«Et vern av Andershøe og Jukulbergje vil ikke hindre at bruken av området i friluftslivssammenheng fortsetter som i dag, jf. beskrivelse over om inngrepsstatus og andre interesser. Vernet vil heller ikke gi noen ytterligere begrensinger for skogsdrift eller annet næringsliv på inntilliggende arealer. Når det gjelder mineralressurser er dette svart ut nedenfor, under innspillet til Direktoratet for mineralforvaltning. For skogbruket sin del har grunneierne i området selv tatt valget om å tilby området for vern, og vil bli kompensert for det økonomiske tapet dette innebærer for all framtid. Statsforvalteren har her vurdert at områdets verdi for tømmertilgangen ikke er stor på grunn av både bratt og vanskelig terreng, samt at dagens lowverk og skogbrukets egen miljøstandard legger begrensinger på skogsdriften på grunn av kultur- og naturverdier, og også rasfare. Å fremme området for vern

er derfor grunneiernes måte å få realisert de store økonomiske verdiene som er knyttet til skogen her, som ellers i stor grad ville måtte stått urørt. Andershøe og Jukulbergje ble kartlagt i forbindelse med myndighetenes tematiske kartlegging av kalkskog over hele landet, og har fått aller høyeste verneverdi. Vernekvaliteter er dessverre ikke jevnt spredt ut over alle kommuner og arealer, og dette området er helt unikt i skogvernsammenheng og kan ikke erstattes med andre alternativer. Alle kommuner i landet bidrar i ulik grad for å bevare natur for ettertiden og framtidige generasjoner, og hindre tap av biologisk mangfold gjennom vern av både store områder (nasjonalparker/landskapsvernområder) og mindre reservater. Den økonomiske kompensasjonen tilfaller grunneierne og evt. andre rettighetshavere etter naturmangfoldlovens regler for dette. Det finnes ingen ordning for å godtgjøre de enkelte kommuner med årlige beløp for å ta sin del av ansvaret gjennom vern etter naturmangfoldloven, eller det å ta hensyn til naturmangfold generelt gjennom annet lovverk. Økonomisk kompensasjon etter naturmangfoldloven kommer kun i betraktning som engangserstatning når det kommer innskrenkninger på skogbruk og andre verdier knyttet igangværende bruk. I forbindelse med store vernesaker som etablering av nasjonalparker og landskapsvernområder, er det i en del tilfeller blitt gitt en økonomisk kompensasjon til berørte lokalsamfunn i form av penger til fond og lignende i tillegg til de erstatninger som er blitt gitt til grunneiere og rettighetshavere. Dette er altså en form for kompensasjon ut over erstatningsreglene etter naturmangfoldloven. Denne type kompensasjon er så vidt vi kjenner til, ikke benyttet i forbindelse med opprettelsen av naturreservater med skogvernformål. Det er dessuten grunn til å anta at den erstatningen som gis til grunneierne også vil komme lokalsamfunnet til gode gjennom blant annet investeringer i næring. Muligheten for kommuner å peke på andre, alternative områder for vern er noe som ligger i oppdraget om supplerende vern/bevaring av verdifull natur, og ikke frivillig vern av skog selv om arealene noen ganger ligger tettstednært og oppleves som begrensende i forhold til utviklingsmuligheter.»

Til Statens vegvesen: Statsforvalteren oppfatter at hovedparten av SVV sitt innspill er av prinsipiell karakter som må avklares på et overordnet nivå. Et generelt ønske om å slippe dispensasjonsbehandling for alt av både ordinært og akutt vedlikehold og sikringstiltak, og ikke minst fremtidig oppgradering av riksveg 15, er ikke i tråd med naturmangfoldloven og gjeldende verneforskriftsmal. I møter med SVV oppfatter Statsforvalteren at vegmyndigheten ønsker at vernebestemmelser knyttet til samferdselsanlegg blir likestilt med energianlegg som har egne hjemler for vedlikehold, akutte hendelser og muligheter for fremtidige oppgraderinger.

Det er tatt med bestemmelser i verneforskriften for å ivareta drift og vedlikehold av riksveg 15, jf. § 7 bokstav j, k og l. Bestemmelsene er knyttet til vegetasjonsrydding av sikkerhetshensyn, tiltak mot ras og skred og tiltak for vedlikehold av riksveg 15. Bestemmelsene tilsvarer innholdet i det som var lagt ut på høring, men er omformulert til ordlyden som finnes i gjeldende verneforskriftsmal. Det er i tillegg tatt inn en bestemmelse i § 7 der nødvendige, midlertidige tiltak under anleggsperioden for oppgradering av ny riksveg 15 kan tillates. Alt dette er søknadspliktig, og

vegmyndighetenes behov vil måtte veies opp mot hensyn til verneverdier. I nødstilfeller strekker vi oss så langt vi kan for å behandle saker raskt, og det finnes også en egen nødhjemmel for motorferdsel i verneforskriften. Hensyn til sikkerhet og beredskap er vesentlig, men vil i et naturreservat måtte ivaretas med mest mulige skånsomme løsninger. Ettersom Statsforvalteren har en sentral samordningsrolle i samfunnssikkerhet og beredskap, er vi gjerne tett på slike nødssituasjoner og vil da samtidig kunne ivareta verneinteressene.

Selv om vi har forståelse for at SVV ønsker minst mulig av restriksjoner i dette området, vil Statsforvalteren ikke tilrå bestemmelser som hjemler en utvidelse eller omlegging av riksveg 15, heller ikke etter søknad i § 7. Vi har heller valgt å grense ut areal så langt det lar seg gjøre ut fra SVVs beskrivelse av behov, se avsnitt 3 i denne tilrådingen.

Når det gjelder de tre strekningene der vernegrensa var foreslått å følge eiendomsgrenser inn mot veien, har vi justert vernegrensa til å ligge litt lenger unna med fem meter fra topp skjæring. Dette samsvarer altså ikke med allerede fastsatte eiendomsgrenser langs riksveg 15, og er også lenger ut fra vegen enn det som er regelen slik SVV beskriver den, dvs. en meter fra topp skjæring. Hvis strekningen med uavklart eiendomsgrense blir fastsatt til å ligge enda lenger ut fra veien, er vi innstilt på å tilrå en grensejustering etter et mulig vernevedtak, slik at alt vegareal blir liggende utenfor vernegrensa. Når vi har lagt grensa fem meter inn fra topp skjæring, mener vi at vi også har tatt høyde for at noe av den fremtidige breddeutvidelsen av veien kan komme på nordsiden av denne, mot naturreservatet.

Når det gjelder kurveutretting mellom Øihusom og Båtstad har vi foreslått å ta ut noe mer areal for å øke sannsynligheten for at dette kan gjøres uten å berøre det foreslåtte naturreservatet. Noe av kurveutrettingen må med dette forslaget trolig komme på sørsiden av vegen, jf. figur 6 i avsnitt 3.

Riksveg 15 har per i dag en vegbredde på ca. 7 meter. Den oppgradering som beskrives, til H1 og 9 meters bredde, vil altså utgjøre en breddeutvidelse av vegbanen med 2 meter. SVV har ikke vært konkrete på hvor mye areal de vil trenge ved denne fremtidige oppgraderingen av riksveg 15. Statsforvalteren har derfor spurt spesielt om hva som trengs for å si noe nærmere om arealbehov, jf. vedlagte e-post utveksling. SVV har her svart at det innebærer et skisseprosjekt til noen hundre tusener kroner som de hverken har økonomi til å prioritere nå og heller ikke føler ansvar for å gjennomføre. Et slik prosjekt sies dessuten å kunne gi en uheldig utredningspresedens. Det er heller ikke avgjort når denne fremtidige oppgraderingen vil kunne prioriteres. Selv om SVV ikke har gitt oss noe konkret anslag på hvor mye areal de vil trenge sier de samtidig at det ikke er mulig å legge veien ut mot Ottaelva. Statsforvalteren mener at dette må utredes ved nærmere prosjektering med både KU og offentlig høring. For temaet naturmangfold og vassdrag er det lite ønskelig å berøre Ottaelva, men dette hensynet må veies opp mot de

svært store naturverdiene som også finnes på nordsiden av vegen, uavhengig av om det blir et naturreservat her eller ikke.

Vi har med dette prøvd å ta høyde for at en fremtidig oppgradering av riksveg 15 kan skje uten å berøre det foreslåtte verneområdet. Samtidig har vi vært svært restriktive med arealreduksjon i dette området. Dette fordi arealbehovet er ukjent, og fordi verneverdiene er svært høye. Hvis disse justeringene ikke er nok for å kunne gjennomføre en fremtidig, nødvendig oppgradering av riksveg 15 må man behandle saken etter naturmangfoldloven § 48.

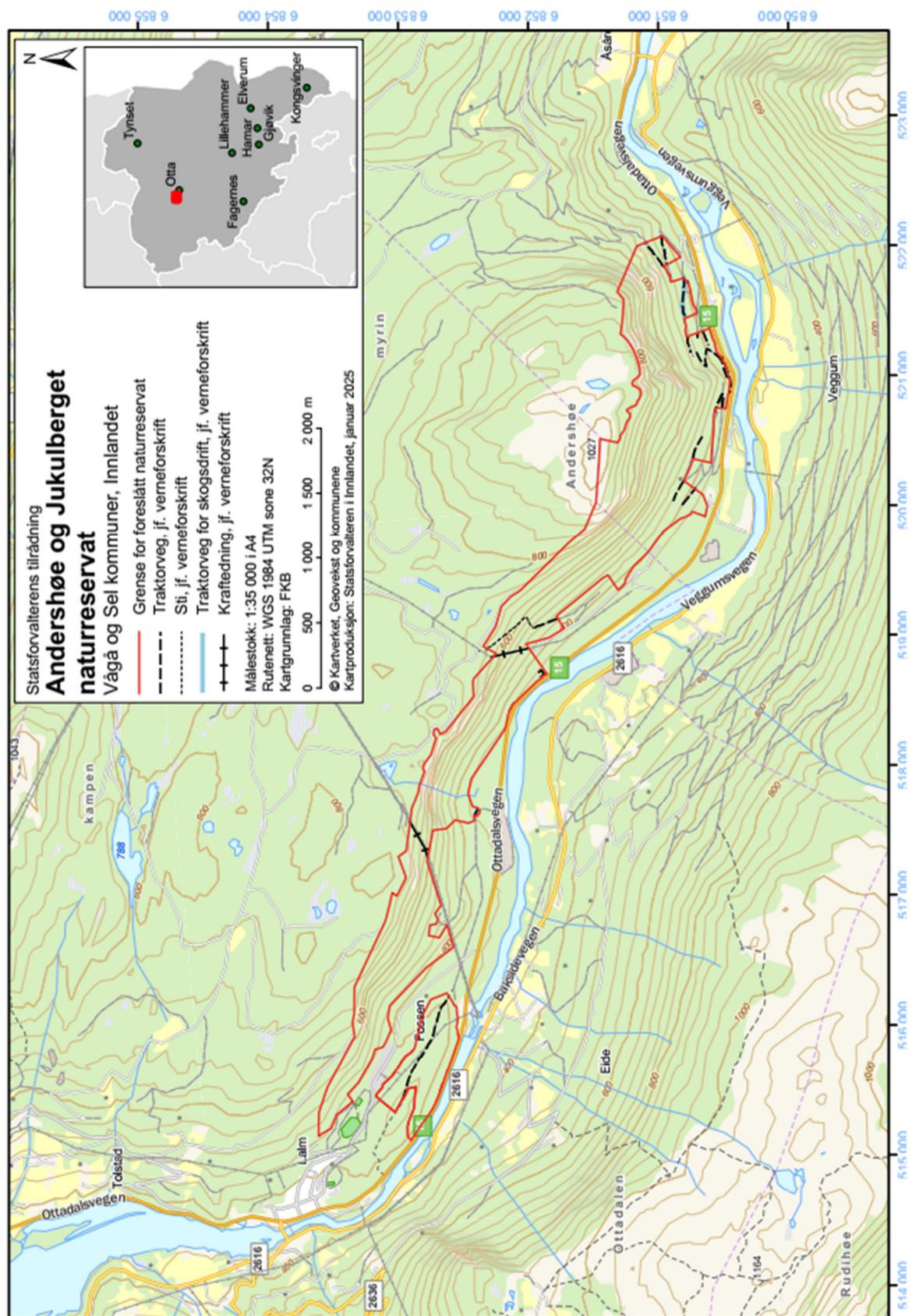
Da både arealbehov og tidsperspektiv for en fremtidig oppgradering av riksveg 15 er ukjent, har Statsforvalteren gjort ovennevnte tilpasninger av vernegrensa etter eget skjønn. Jo Vår vurdering av denne vegstrekningen er at den er av god standard i dag jamført med flere andre veger i fylket. Vi tror derfor at en oppgradering kan komme nok så langt frem i tid. Det er vedtatt flere naturreservater i ras- og skredfarlige areal langs vegnettet i fylket uten at vegmyndighetene har uttalt at det er stor konflikt mellom samferdsels- og verneinteressene. Foreslåtte Andershøe og Jukulbergje naturreservat har svært store vernekvaliteter. Hvis vernet skal settes på vent eller reduseres ytterligere av hensyn til riksveg 15, må denne avgjørelsen tas på et overordnet nivå.

Statsforvalterens tilråding

Statsforvalteren tilrår at Andershøe og Jukulbergje blir vernet som naturreservat.

Endringer etter høring av verneforskrift og vernegrense er beskrevet i avsnitt 3. Ellers er verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Vedlegg 1 – Forslag vernekart

Vedlegg 2 – Forslag verneforskrift

Andershøe og Jukulbergje – ~~Statsforvalterens~~ tilråding januar 2025

Forskrift om vern av Andershøe og Jukulbergje naturreservat, Sel og Vågå kommuner, Innlandet

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som

- representerer en bestemt type natur i form av en stor, variert, gammel og brannpåvirket naturskog med urskogsstrukturer med store mengder ~~dødved~~
- inneholder et stort areal med truet, sjelden eller sårbar natur som ekstremtørr kontinental kalk- og lågurtfuruskog, rik sandfuruskog og tørre kalkberg og rasmarkskog i kontinentale områder med arter fra blant annet steppeskalklav-elementet og elfenbenslav-elementet på åpent berg, blokker og kalkjord, og sopp knyttet til kalk- og sandfuruskog

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Sel kommune: 214/1, 214/5, 215/1, 215/2, 215/5, 215/6, 216/2, Vågå kommune: 1/1, 1/20, 3/70.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 3508 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Sel kommune, i Vågå kommune, hos Statsforvalteren i Innlandet, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.
- Bruk av naturreservatet til telteir og større arrangementer er forbudt.
- Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende regelverk.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- sanking av bær og matsopp
- jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- beiting
- oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt i en periode fra tre uker før jaktstart til tre uker etter avsluttet jakt
- vedlikehold av eksisterende traktorveger og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Traktorveger er avmerket på vernekartet.

- g. merking og vedlikehold av eksisterende sti i henhold til tilstand på vernetidspunktet. Stien er avmerket på vernekartet.
- h. drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet
- i. oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig

§ 5 Regulerings av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, riding og bruk av hest er forbudt utenom på eksisterende traktorveger og stier.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet før kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg, hjort og bjørn med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, samt med traktor eller lett terrengkjøretøy på eksisterende traktorveger avmerket på kartet.
- c. bruk av hest for uttransport av felt elg, hjort og bjørn og for uttransport av og tilsyn med beitedyr.
- d. nødvendig motorferdsel på traktorveger avmerket på vernekartet i forbindelse med skogsdrift i bakenforliggende areal
- e. landing og start med Forsvarets luftfartøy
- f. nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner, herunder kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. merking og vedlikehold av eksisterende stier og gamle ferdselsveger
- d. merking og rydding av nye stier og annen enkel tilrettelegging for friluftsliv, herunder informasjonspunkt om kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget
- e. gjenoppføring av anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade
- f. avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. oppsetting og vedlikehold av gjerder og sanketroer i forbindelse med beiting
- h. utsetting av saltstein for bufe
- i. nødvendig uttransport av felt elg, hjort og bjørn med annet kjøretøy enn nevnt i § 6 annet ledd bokstav b
- j. nødvendig rydding av vegetasjon som utgjør en sikkerhetsrisiko langs riksveg 15, traktorveger, rullerisiløype og ved kvernsteinsbruddet på Tolstadkvernberget
- k. nødvendige tiltak mot ras og skred langs riksveg 15
- l. nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av riksveg 15

- m. nødvendige midlertidige tiltak innenfor naturreservatet under anleggsperioden i forbindelse med oppgradering av riksveg 15
- n. nødvendig reparasjon av traktorveger avmerket på vernekartet i henhold til vegstandard på vernetidspunktet, jf. § 6 bokstav b og d
- o. oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4
- p. nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledninger
- q. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav f og g og § 7 bokstav a, b, c, e, g, h, j, k, l, m og n

§ 8 *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 *Skjøtsel*

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegere myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

